

Sandhedens differentierede nytte- og bytteværdi (uge 11, 2011)

Den amerikanske kongres afslørede sin yderst økonomiske omgang med sandheden, da et republikansk flertal d. 14/3 2011 besluttede ikke at anerkende den menneskeskabte globale opvarmning.

Efter afholdelsen af klimatopmødet i København er den danske befolkning også på helt demokratisk vis tilbøjelig til at underkende de registrerede globale temperaturstigningers forbindelse med afbrændingen af fossile brændsler og jordens skove.

Men det danske statsapparat er ikke i tvivl om, at Nordpolen fortsætter med at smelte, og at mulighederne, for f.eks. at udvinde olie ved Grønlands østkyst, vil tiltage voldsomt netop på grund af den globale opvarmning.

Det gælder også den amerikanske administration, der sammen med den norske, den danske, russiske og canadiske, forbereder sig på at vinde rettighederne til nordpolen via FN. Man er fast besluttet på at opnå de positive fordele, der er ved at eje Nordpolen, når isen er smeltet.

Vore administrationer er på højde med den videnskabelige realitet, når det drejer sig om de muligheder, som den globale opvarmning åbner for.

Når de folkevalgte og folket kaster vrage på den videnskabelige realitet i og omkring konsekvenserne af den globale opvarmning med sine uvidenskabelige men aldeles demokratiske beslutninger, så sker det, fordi man her kan se fordelene ved at fraskrive sig ansvaret for de utilsigtede, dvs. de negative sider ved den globale opvarmning, som især vi europæere og nordamerikanere kan tage æren for, da det er os, der suverænt har brændt mest olie, gas og kul af.

Det, der karakteriserer administrationernes tilgang til Nordpolen, er en ensidig fokusering på de muligheder, som isens smelten åbner for. Man går ensidigt efter rettighederne, simpelt hen fordi man kan. Dvs. man sigter på at sikre sig de positive fordele ved isens smelten, hvor republika-

nerne mere er opmærksomme på at slippe fri af ansvaret for ødelæggelsen af klimaet, som man har.

Den japanske atomindustri har længe været kendt for sin ekstremt økonomiske omgang med sandheden omkring atomkraftværkernes sikkerhed. Vi venter således bare på en afklaring af spørgsmålet, der går på om resten af det japanske samfund har råd til at betale prisen for denne industris ekstremt økonomiske omgang med sandheden. Det er nemlig ikke sikkert, at Japan kan betale prisen, eller at det lader sig reducere til et spørgsmål om pris.

Industriens egen risikovurdering har vist sig ikke at holde. Man forventede slet ikke jordskælv og tsunamier af det omfang, som vi så i sidste uge, og slet ikke i den del af Japan. I det hele taget er der efterhånden statistisk materiale nok til at bevise, at den realitet – der kommer til syne i forlængelse af atomeksperternes vurderinger omkring risiciene ved atomkraft – skal sættes ind i ”realitetens statistiske materiale”, hvis det omgivende samfund skal danne sig et mere adækvat billede på de risici, der knytter sig til atomkraften.

Nu er det ikke sådan lige at finde et tal over, hvor mange kommercielle a-kraftværker der er blevet afviklet under kontrollerede forhold (dvs. ud fra en moden rationel beslutning om at nedlægge et udtjent a-kraftværk) og sætte dette tal op over for det, der står for dem, der så at sige har afviklet sig selv, som følge af ”kernenedsmeltninger” f.eks. Men ”denne realitets statistik” er skræmmende. Der er, så vidt jeg kan se, afviklet flere værker under ukontrollerede forhold end kontrollerede (Det kan altså ses, når man sætter ”realitetens statistik” op over for ”statistikernes realitet”). Hvis vi overfører denne realitets statistik, og det helt uden mellemregninger, til resten af verdens kendte værker, og laver en fremskrivning, hvor statistikken over fortiden bruges som fremskrivningsgrundlag og prognose for fremtiden, ja så vil langt over halvdelen af de kendte værker blive afviklet under ukontrollerede forhold, som følge af kernenedsmeltninger m.m.

Det er ikke usandsynligt, at store dele af Japan vil blive ubeboelig for mennesker de næste mange hundrede år, som følge af den pågående atomkatastrofe i landet.

Og realitetens statistik for a-kraftens påvirkning af dens omgivelser siger, at store dele af jorden vil blive gjort ubeboelige som følge af de værker, der allerede findes rundt omkring.

”Ekspertstatistisk realitet” svarer ikke til ”realitetens statistik”. I det hele taget er det kun systemteoretikere, der har tradition for at sætte en kognitiv praksis, som f.eks. ekspertvældets måde at fremskrive en udvikling på, ind i en bredere kontekst; Et principielt spørgsmål, som altid melder sig for en systemteoretikers måde at se en sandsynlighedsberegning på, går på spørgsmålet om, hvor stor sandsynlighed der er for at sandsynlighedsberegningen holder. Det er principielt umuligt at svare på, også for dem der så skråsikkert laver deres sandsynlighedsberegninger. For det kræver, at de ikke kun er i stand til at lave deres beregninger på de pr. definition begrænsede præmisser, som en beregning må bekende sig til, for at kunne konkretiseres, men at de også kan vurdere sin egen vurdering, ud fra en ideel principiel vurdering af alle mulige forhold. Deres egne kognitive begrænsninger er deres konkrete vilkår. Disse vilkår kan de ikke sætte sig ud over. Og en lille smule statistik, over hvordan risicivurderingerne viser sig at holde i bagklogskabens klare lys, afslører at risicivurderinger er aldeles upålidelige, dvs. i realitetens statistik over statistiske sandsynligheder, der er de afsløret som løgn og latin.

Det gør ikke statistikerne og eksperternes forudsigelser uøkonomiske. Det er slet ikke fremtiden, der interesserer aftagerne af prognoserne for fremtiden, men forudsigelsernes øjeblikkelige nytte- og bytteværdi.

Budskabet om, at mennesket ikke har indflydelse på jordens klima, sælger hysterisk godt hos den storsvinende og storforbrugende del af den vestlige verdens befolkning. Man ved, at man er de største syndere inden for feltet, og beslutter derfor demokratisk, at ens forbrug og svineri er og bliver løsningen på alverdens problemer med forurening og menneskelig underminering af livets forudsætninger.

De folkelige oprør fortsætter i Nordafrika og i Mellemøsten. Efter pres fra de rige lande har FN i denne uge vedtaget en resolution, der gør det muligt at gribe ind over for Gadaffis overgreb på egen befolkning. Vor udenrigsminister (Lene E.) er ikke længere bange for de ledere, der har

stillet sig i spidsen for Libyens folkelige oprør. De er nemlig stort set elimineret af Gadaffis overlegne militær (hvad de langt fra var i sidste uge, hvor Lene E. ikke mente, at man kunne støtte det libyske folks frihedskamp, netop fordi dets frihed ville kunne have helt uforudsigelige konsekvenser! (sådan er det jo med frihed)), hvorfor en international styrke, ledet af de primære stridskræfter, med lethed kan sætte sig på landet, når man med FN-mandat har smidt Gadaffis regime på porten. Lige som i Ægypten, hvor det amerikansk støttede militær fortsat sidder med magten, ser det ikke ud til at de folkelige oprør resulterer i en situation, hvor vesten ikke har hånd i hanke med udviklingen.

Samfundene nord, øst, syd og vest for Sahara er stort set alle i opløsning, på grund af sult, tørke (global opvarmning) og vestligt subsidierede despoter og disses illegitime forvaltning af regionens naturlige rigdomme til fordel for vesten. Det eneste, der bekymrer EU og USA, er da også hvordan man holder disse mange fattige mennesker nede og uden for eget territorium, og hvordan man kan sikre sig adgang til regionens rigdomme, uden at skulle betale for meget for dem.

Elendigheden, som har ført til de folkelige opstande, er funderet i global opvarmning, illegitim vestlig magtanvendelse i regionen og let gennemskuelige former for snæver etnocentristisk adfærd, herunder kristen fundamentalistisk dæmonisering af sorte og muslimer.

Saudi-Arabiens og Bahrains feudalherrer arbejder sammen om nedslagtningen af sine egne befolkninger, samtidigt med at disse herrer eksplicit har været med til at anmode FN om at standse Gadaffis nedslagtning af sin befolkning.

Der er intet, der tyder på, at vore ledere er parat til at indrømme hykleriet i sin politik over for disse regimer. Man er alt for afhængig af den nuværende politiske orden i området, til at kunne kritisere styrerne her. Olien og militærbaserne i Saudi-Arabien og Bahrain er alt for vitale for vestens interesser; mulighederne for at fortsætte med at brænde jorden af, skabe klimakaos, tørke og sult i en verden, hvor de globale fødevarerpriser toppe igen i denne uge, og hvor oliepriserne kun med nød og næppe holdes i ro på grund af vestens militære engagement i regionen.

Umyndighed

Den tyske filosof, Immanuel Kant, står som den vestlige verdens største oplysningsfilosof, som fornuftens oplyste fortaler. Ifølge ham er oplysning menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed, hvor umyndighed skal forstås som manglende formåen til at bruge sin forstand uden en andens ledelse: Selvforskyldt er denne umyndighed, når årsagen ikke skyldes en mangel ved forstanden, men ved manglende beslutsomhed og mod til at klare sig uden en andens ledelse. Sapere aude! Hav mod til at bruge din egen forstand! er altså oplysningens valgsprog. (Fra: Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung? December 1783)

Det man ser i den vestlige verdens økonomisering med sandheden – oplysningen, det der ”er” at vide om det der ”er” – det ”er” intet andet, end vestens indtræden under egen umyndighed:

- Man handler mod bedre viden for på kort sigt at vinde snævre økonomiske fordele,
- man smadrer klimaet, benytter sig hæmningsløst af de fordele, som den globale opvarmning giver, der hvor de er til egen fordel, og man benægter sit ansvar for de negative virkninger af den.

Det kan på ingen måde siges, at de moderne demokratier agerer i overensstemmelse med nogen overordnet form for rationalitet end netop sin egen snævre økonomiske rationalitet. Den vestlige verden agerer ikke i overensstemmelse med hensynet til menneskehedens fælles livsbetingelser.

kategoriske imperativ

Udtrykket det kategoriske imperativ indgår i bogen Kritik af den praktiske fornuft, som Immanuel Kant udgav i 1797, og som behandler det filosofiske grundlag for etikken. I § 7 på side 54 skrev han det, han selv døbte "det kategoriske imperativ".

Et imperativ er et påbud. Etik handler om universalisering.

Imperativet lyder sådan: Handl sådan, at grundsætningerne for din vilje til enhver tid også skal kunne gælde som princip for en almen lovgivning.

eller: "Handl, således at menneskeheden i din egen person såvel som i enhver anden person aldrig kun behandles som middel, men altid tillige som mål".

De lovgivende forsamlinger i den vestlige verden agerer ikke ud fra nogle grundsætninger, der kan tjene som princip for en almen lovgivning. Der er intet alment forpligtende i den måde, som de moderne vestlige demokratier agerer på.

Derfor kan man konkludere, at disse regimer, disse såkaldt oplyste demokratier, har mistet sin myndighed. De er selvforskyldt trådt ind under sin egen umyndighed.

Fritstillede i forhold til disse statsdannelser

Vi er derfor som selvstændigt tænkende og frie mennesker fritstillede i forhold til disse statsdannelser. Vi er hverken moralsk eller rationelt forpligtet på samfundsordenen længere. Faktisk, så bør man agere imod den form for selvdestruktion, som vore samfund praktiserer. Det er mere i overensstemmelse med det kategoriske imperativ, end det, der går på pligten til at overholde landets love og den primært økonomiske verdensorden med alle dens sært stinkende økonomiske værdier.

Politiske filosofi

Den vestlige verdens politiske filosofi tager udgangspunkt i distinktionen mellem naturtilstanden og civilisationen, der ses i overgangen mellem den lovløse tilstand til den civilt regulerede tilstand, hvor den lovgivende, dømmende og udøvende magt f.eks. fungerer i skøn treenighed til alles bedste.

Hos Hobbes – der var en af de første eksponenter for kontraktteorien, der i den politiske filosofi stod som den principielt afgørende begivenhed i overgangen fra naturtilstand til civilisation via kontrakten – er det et spørgsmål, om der egentlig behøves at blive argumenteret for naturtilstanden som en naturgiven retstilstand (individuel juridisk, moralsk, rationelt, forpligtende tilstand over for statsdannelsen).

Det frie individ behøver ikke retten til sin krop og sin fornuft i naturtilstanden, der slet og ret forklares som en mekanisk funktionel enhed in-

ternt i den Hobbeske ontologi. Det, at noget "er", implicerer ikke nødvendigvis nogen ret, der hvor retten ikke er sat. I en hvis forstand har han fat i, at den juridisk/moralske/rationelt forpligtende erfaring ikke svarer til noget på dette plan, men at naturtilstanden alligevel åbner for muligheden for juridisk mening!

Set i det juridiske perspektiv gælder det for løven, at den ikke kan præstere nogen uret, fordi den ikke kan indgå i nogen for sig selv forståelig kontrakt. Den mangler fornuften og må forblive i naturtilstanden. Fornuften "er" på samme måde en del af naturtilstanden, og dermed ikke med uret. Og det er en ren fornuftig utilitaristisk ikke teleologisk vurdering (modsat Kant, der orienterer sig teleologisk), der ligger til grund for individets udtræden af naturtilstanden hos Hobbes, altså en (del)rationel beslutning, der tages om at overdrage en del af friheden til despoten/lovkroppen, fordi individets underkastelse i forhold til despotens jurisdiktion er bedre i overensstemmelse med individets frie forfølgelse af sin selvopretholdelse, end det ville have været for individet at forblive under naturtilstandens kaotiske uregulerede kamp mellem individer. Kontrakten med despoten er etableringen af det dynamiske kontraktsamfund og et skridt i retning mod højere frihed for individet og dets fri tilnærmelse mod sig selv.

For så vidt som det moderne samfund først og fremmest kan karakteriseres som selvdestruktivt, er individet igen fritstillet i forhold til statsdannelsen. Samfundsordenen er ikke længere forpligtende i Hobbesk forstand.

Selv om det fremføres, at den enkelte er forpligtet på samfundets love med henvisning til, at lovene repræsenterer en højere rationalitet og hensynet til en almen formålsrationalitet, så holder det ikke. De delrationaliteter og økonomiske prioriteringer – der bestemmer, hvordan man orienterer sig mod og med sandheden om det, der er at vide – har ingen alment forpligtende karakter. Demokratierne agerer selvdestruktivt, og forpligter derfor hverken rationelt eller moralsk, hverken i individuel utilitaristisk (nytteoptimerende) eller i almen rationel og teleologisk forstand.

Den naturalistiske fejlslutning¹

Skizofrenien i forhold til den videnskabelige viden, det der "er" at vide om "hvad", kommer til udtryk der, hvor man forsøger på at reducere videnskaben til en ren og skær neutral nytteværdi.

Det moralske forbud mod at udlede et bør, et mere eller mindre kategorisk imperativ, af det der "er", dvs. af sandheden om det der "er", indskriver sig pr. autologik under det falske (i traditionel erkendelsesteori er det kun det, der "er", som kan kaldes sandt!): På samme måde er livet her det falske, fordi det ikke lå i kortene, det der "er" eller kan forklares ud fra det der "er" med nødvendighed.

Juridisk og moralsk performance "er" del af livet. Problemstillingerne og formuleringerne formuleres i retsfilosofiens historie på baggrund af den metafysik, der "er" begreberne iboende. Der "er" således også metafysik på spil, når den såkaldte naturalistiske fejlslutning formuleres som forbudet mod at udlede et "bør" af det der "er".

Selve forbudet, som det ligger i dogmet om det forkerte i den naturalistiske fejlslutning, kan ikke selv udledes af det der "er" (det følger autologisk), og hvis alt, hvad der ikke kan udledes af det der "er", pr. definition er falsk, ja så kan forbudet mod at udlede et "bør", af det der "er", kun udledes af det falske. Ergo er forbudet, mod moralsk at udlede et "bør" af det der "er", falskt! (Det følger af den interne rationalitet, som den naturalistiske fejlslutning formuleres på baggrund af).

Jeg underminerer her konsekvent intentionen om at reservere den videnskabelige viden til noget, der ikke har moralske implikationer. Det underminerer også grundlaget for at reducere videnskaben til en samling neutrale anvisninger på, hvordan mennesket kan udøve sin magt over jorden.

¹ Siger at der ikke kan sluttes fra det, der er, til "bør". Dogmet, forbudet er formuleret inden for en metafysisk tradition, hvor et ekstremt rigtigt begreb for væren, har patent på "det der er". Dogmet er paradoksalt, uforpligtende, fordi det ikke kan indskrive sig med sin egen position i sit eget univers uden at blive selvmodsigende. Det er sådan set budskabet, som der argumenteres for i resten af mit lille essay. Se for øvrigt min bog "Realitetens konflikt versus konfliktens realitet".

Sandheden er

Sandheden er, at den menneskelige naturbeherskelse tenderer mod at anbringe menneskeheden i den totale afmagt. Det viser ugens gang. Og denne sandhed virker forpligtende på en måde, som hverken kan sælges eller bruges af de styrende kræfter til at legitimere sine handlinger og beslutninger med.

Det kan man vide. Og man kan vide, at det moderne samfund har bidraget til sin egen umyndighed med ugen der gik. Nytteværdien af erkendelsen af det er tvivlsom, og bytteværdien af den er mindre end nul, lige som sandheden om den vestlige omgang med sandheden i det hele taget er både ubekvem og slemt isolerende for den, der lader den komme til sig.

Det moderne samfunds differentierede nytte og bytteværdier går hverken op i eller bidrager til en og samme formålmæssighed eller en og samme overordnede rationalitet. Forestillingen om at de gør, er med til at lukke øjnene på det moderne samfund. Det holder fast i bytte og nytteværdierne, "som om" de gik op i en overordnet enhed. Derfor kan det ikke se sig selv. Den vestlige verden er fundamentalistisk og blind i sin tro på at dens disparate mangfoldighed af formålmæssigheder kan legitimeres i sidste ende, som udtryk for en højere formålmæssighed. Det moderne samfund afslører at det er dybt religiøst med sin tro på sin egen rationalitet. I virkeligheden er det ved at smadre sig selv og mangler derfor enhver form for rationelt og moralsk forpligtende karakter.

Mvh. Steen (Odense d. 20/3 2011)